

Toktosun Samudinov

(1941)

Toktosun Samudinov, 5 Ekim 1941 yılında Kırgız Cumhuriyeti Sokuluk ilçesi Şopokov şehrinde (önceki Sokuluk köyünde) doğdu. Genç şair, 10 senelik eğitimini kendi doğduğu ilçede "Oktyabr" Orta okulunda gördü. 1958 yılında adı geçen okulu başarıyla bitirdi, Kırgız Devlet Üniversitesi Filoloji Fakültesi Gazetecilik Bölümünü kazandı ve 1963'te de mezun oldu.

Toktosun Samudinov, çalışma hayatına 1963 yılında N.G.Çernişevskiy adındaki Devlet kütüphanesi Masüstü Yayıncılık Bölümü editörü olarak başladı. Sonra Kırgız Devlet televizyon ve Radyo Komitesinde editör, 1968 yılından itibaren de "Leninçil Çaş" gazetesinde Baş Edebî Editör Yardımcısı olarak görev yaptı. 1976 yılında "Bayçeçekey" çocuklar dergisinin baş editörü olarak görevlendirildi.

Eserleri 1963 yılından itibaren yayınlanmaya başladı. "Toolor gana körüşpöyt (Bir Tek Dağlar Kavuşmazlar)", adlı ilk şiir kitabı 1971'de yayınlandı. Sonra "Salam Kat (Selamlama Mektubu)", "At Çabış (At Yarışı)" ve başka şiir kitapları yayımlanmaya başladı. Toktosun Samudinov'un eserlerinin büyük kısmını latifeler oluşturmaktadır. Şairin yarattığı birçok şiir Rusça

da yayınlandı. Bazı eserleri Ukrayna dilinde, Kazakça, İngilizce, İspanyolca, Bulgarca v.b. dillere tercüme edildi. Kendisi, bunun dışında birkaç tercüme antolojilerinin hazırlanmasında da aktif olarak katıldı.

O, 1978 yılından itibaren Kırgız Yazarları Birliği Üyesi 1971 yılından beri de Gazeteciler Birliği Üyesidir. Kırgız Cumhuriyeti Yüksek Şurası "Ardak (Şeref)" diploması ile ödüllendirilmiştir.

ESERLERİ:

Toolor gana köürpöyt (Bir Tek Dağlar Kavuşmaz): şiirler -F.: Kırgızstan, 1971

Salam kat (Selamlama Mektubu): şiirler, F.:Mektep, 1974

At çabış (At Yarışması): şiirler, F.: Mektep, 1976

Meer çep (Merhamet Kalesi): şiirler, poemler, ve hicivler, F.: Mektep, 1979

Altın sırğa (Altın Küpe): şiirler, efsaneler, hicivler, F.: Kırgızstan, 1981

Çaşınmak (Saklanbaç): şiirler, F.: Mektep, 1984

Beşik ırı (Ninni): şiirler ve hicivler, F.:Kırgızstan, 1986

Şiirler

AYILDAŞ ÇAL

Bala kıyal bolobu adam
Karganda...
Bir abışka mak ele
Baldarga.

Sırtka çıgat tiygen kezde
Kün ubak.
Çal canında biz cüröbüz
Çurkurap.

Ar nemeni ayta berip,
Küldürüp.
Sınaçu ele kim karılıu,
Kim külük?

Biz oşondo küröşçübüz
Ayanbay.
Çal oturçu maktoo sözün
Tabalbay.

Külmün etet bayge bölör
Öñdönüp.
Baarızga kempüt beret
Teñ bölüp.

Eç kimde cok ıza boluu,
Taarınc.
Demek, balban biröo emes,
Baarız.

İHTİYAR KÖYLÜM

Çocuk gibi mi olur insan
Yaşlanınca...
Bir ihtiyâr yakın dost idi
Gençlerle.

Dışarı çıkar değer değmez
Güneş ışığı.
İhtiyârın yanında dolaşırız,
Koşuşturup.

Bir sürü şey anlatıp,
Güldürüp.
Sınar idi kimin güçlü,
Kimin çevik olduğunu?

Biz o zaman güreşirdik,
Çekinmeden.
İhtiyâr otururdu övgü sözü
Bulamadan.

Gülümser ödül verir
Gibicesine.
Hepimize şeker verir
Eşit paylaştırıp.

Hiç kimsede kırgınlık yok,
Darılmak.
Kısacası pehlivan birimiz değil,
Hepimiziz.

Cürögündö cüröt okşoyt
Köp sanat.
Erikpesten ezeldiden
Kep salat.

Comogu anın kaygılıu da,
Muñduu da.
Koñur çıkkan dobuşunday
Sırduu da.

Kulak töşöp şuuldagan
Şamalga.
Biz al tünü uktabaybız
Dalayga.

Oşol comok, oşol bayan
Ömürdö.
Köp nerseni ali salat
Köñülgö.

Oygo koygon sözdördü elep
Çıpkaday.
Kee bir tünü çıkçu boldum
Uktabay.

Bilinbesten ketip kalgan
Kar öndüü...
Aylıbızdan al akılman
Çal öldü.

COKONDA

Mansap öttü -
Kuru sözdüü cıyında,
Baylık öttü -
Baası arzıbas tıyınğa.

Neçen kılım körgön candı umsuntup,
Sen turasıñ Paricedgi Luvrda.

Kün uzatkan külkü menen, şat menen,
Otttoy ısıq calındagan çaş beleñ.
Keede adamdı kilmıyñkı karaysıñ
Ayaldagı asilkeçtik naz menen.

Güldöy aruu,
Kündöy nurluu didarıñ,
Karaşıñan köp nerseni tuyamın.
Miñ sandagan körüüçülör seni emes,
Sen alardı teşe tiktep sınadıñ.

Açık asman bolor-bolbos carıktap,
Kögültür too munarıktayt alistap...
Kol kuuşurup, tüşköñ tereñ sanaaga
Bul turuşuñ aligülçö tabışmak.

Çaşırsañ da köönüñ bir az çögünkü,
Okuyalar oylonttubu a күnkü?...
Emneni estep, cımıyganıñ bilbeptir
Men gana emes,
Leonardo da Vinçi.

Yüreğinde saklı sanırım,
Birçok düşünce.
Usanmadan eskilerden
Bahseder.

Onun masalı hem kaygılı,
Hem de üzücü.
Göğüsten çıkan sesi gibi,
Aynı zamanda gizemli.

Kulak verip hışırdayan
Rüzgâra.
Biz o gece uyuyamayız
Uzun süre.

O masal, o beyan
Ömürde.
Birçok şeyi yerleştirir
Gönüllere.

Düşüncedeki sözleri eleyip
Süzgeç gibi.
Bazı geceler dışa çıkar oldum
Uyuyamayıp.

Farkedilmeden eriyen
Kar misâli...
Köyümüzdeki o bilge insan
İhtiyâr öldü.

COKONDA

Bolluk geçti;
Boş sözlü toplantıda,
Zenginlik geçti;
Değeri etmez bir kuruş.

Nice yüzyıllar gören insanı hayran bırakıp,
Sen duruyorsun Paris'teki Luvr'da.

Gün geçiren kahkahalarla, neşe ile,
Ateş gibi yanan gençmiydin.
Bazen insana işveyle bakarsın,
Kadınlardaki asil, nazlı eda ile.

Çiçek gibi ârı,
Güneş gibi nurlu didarın,
Bakışından birçok şey sezerim.
Binlerce ziyaretçiler seni değil,
Sen onları baştan ayağa süzüp sınarsın.

Açık gökyüzü olur olmaz ışıyıp,
Maviye çalar dağ karaltısı gibi uzaklaşıp...
El ovuşturup derin düşünceye dalan,
Bu duruşun aynı çiçek gibi bir bilmece.

Saklasan da biraz gönün buruk,
Olan olaylar mı düşündürdü o günkü?..
Neyi hatırlayıp, gülümsedeğini anlayamadı
Sadece ben değil,
Leonardo da Vinci.

SULUULUK

Köldör suluu kubulgan kümüş nurdan,
Birde tolkup, birde tinç dımıp turgan.
Tokoy suluu, tokoydo bulak suluu
Terebelge şıñgır, şat küü ukturgan.

Tabiygattın tatına caraşığı
Malga, canga baylığı taratılıu.
Bayırtadan ır bolgon, comok bolgon
Uç-kıyırı çok sozulgan talaa suluu.

Konuş izdep cumşak saz, kök kamıştan,
Saparınan çaalığıp köz talıtkan.
Ala moyun kaz suluu, ördök suluu
Küügüm talaş ayıldan çettep uçkan.

Kün eñkeydi batuuga, cay alıška,
Bulut bolso, albırat tee alısta.
Cımcırtıkka çömülgön iñir suluu,
Ottop cürgön mal suluu bede aңызda.

Toolor suluu başına ayaz turgan,
Ar cılgasın tügöngüs sanat kılğan.
Kızıgı köp uşunday düynö suluu,
Adam suluu bulardı karap turgan.

TÜNDÜK KIŞI

Kayda barba, kar opoyup, kar kalıñ,
Aylanañ büt alañ açık, aydarım.
Ayaz baatır ar bir candın cüzünö
Ayar gana bülöp ötöt kancarım.

Kolgo konso eritüügö al cetpey,
Kar bürtüğü cıldızdanat san cetpey.
Aba mında toñup kalgan muz bolup,
Ziñ-zıñ etet sınıp ketçü aynektey.

Birde casap kardın, muzdun askasın,
Birde casap körköm şaar kapkasın...
Azgırmaluu neçen türkün kubulup,
Aldı caktan kötörülöt ak zakım.

Çırak kaday mayı bütör kezinde,
Dal oşentip kün eñkeydi beşimge.
Uçkun oynoyt cerge kulap tüşçüdöy
Bugularım balbıldagan közündö.

Keremettüü nurga oronup kögüş, ak,
Tündük kışı çımında ele perizat.
Comogu anın çaşıl cazga arnalğan
Karda kalgan cana izindey eñ uzak.

GÜZELLİK

Göller güzel, renklenen gümüş nuruyla,
Bir çoşup bir sakinleşip durulan.
Orman güzel, ormanda bulak güzel
Etrafa çınlayan, neşeli ezgi yayan.

Tabiatın şirin yaraşıklığı
Hayvanlara, insanlara dağıtılan.
Eskiden beri şiir olan, masal olan,
Uçsuz bucaksız uzayan bozkır güzel.

Konacak yer arar yumuşak sazlık, yeşil kamıştan,
Yolculukta yorulup gözleri kamaşan.
Ala boyunlu kaz güzel, ördek güzel
Acele içinde köyün yanında uçan.

Güneş meyletti batmaya, dinlenmeye,
Bulut ise, ışıyor ta uzaklarda.
Sessizliğe bürünen akşam güzel,
Otlayıp gezinen hayvan güzel otlakta.

Dağlar güzel başında ayaz duran,
Her çay yatağını bitmez tükenmez şiir yapan.
Heyecanı çok bu şekilde dünya güzel,
İnsan güzel bunlara seyredip duran.

KUZEYİN KIŞI

Nereye gidersen git, kar birikmiş, kar kalın,
Çevren alenen açık, hafif rüzgâr.
Ayaz batur her bir canlının yüzünö,
Yavaşça bileyerek geçer hançerini.

Eline konsa eritmeye güç yetmez,
Kar taneleri yıldızlar gibi çoğalar.
Burada hava donmuş buz olup,
Ses çıkarır kırılacak bir ayna gibi.

Bazen kurup karın, buzun kayasını,
Bazen kurup görkemli şehrin surlarını...
Baştan çıkaran türlü şekillere girip,
Ön taraftan peyda olur bir serap.

Kandil nasıl ki yağı bitmesine yakın,
Aynı bu şekilde güneş meyletti akşamüstüne.
Kıvılcımlar nasıl sıçarsa yere düşecekmiş gibi
Bugular'ın ışıllı ışıllı yanan gözünde.

Sihirli bir nura bürünüp mavimsi, beyazımsı,
Kuzeyin kışı gerçekten de bir peri kızı.
Onun masalı yeyeşil bahar üzerine,
Karda en uzun kalan kızak izi misali.